

Omer Zulić, profesor historije i geografije - Magistarski rad

Fakultet/Akademija	FILOZOFSKI FAKULTET
Tip Rada	Magistarski rad
Kandidat, zvanje	Omer Zulić, profesor historije i geografije
Naziv Teme	Kulturne prilike u Tuzli i okolini na razmeđu XIX i XX stoljeća
Rezime/Abstract	<p>Predmet istraživanja magistarske radnje jesu kulturne prilike u Tuzli i njenoj okolini, od sredine XIX stoljeća, te kulturni razvoj koji nastupa u Bosni i Hercegovini, pa samim time i u Tuzli, dolaskom Austro-Ugarske monarhije. Ovim radom se želi istaći pozitivan i evidentan napredak Tuzle, nakon što ista postaje sjedištem Zvorničkog sandžaka. Nakon toga ona postaje sve značajniji centar šireg područja, kako u privrednom, administrativnom, vojnom, tako i na kulturnom planu. Temeljni dio rada odnosi se na istraživanje kulturnih prilika u Tuzli i njenoj okolini, u periodu austrougarske okupacione uprave. Pitanje kulturnog preporoda na širem tuzlanskom području bit će tretirano sa aspekta uticaja, koje su sa sobom donosili činovnici, prosvjetni i drugi radnici i doseljenici, koji su dolazili na rad u industrijski bazen Tuzle, te domicilno stanovništvo, ali i sa aspekta tekovina kulturne i civilizacijske zaostavštine iz perioda osmanske uprave u Bosni i Hercegovini. Naime, industrijalizacijom Tuzle, javila se potreba za velikim brojem stručnih kadrova, koji su dolazili iz drugih dijelova Monarhije, a koji su sa sobom donosili iskustva, običaje, tradiciju, na koji način su direktno uticali na razvoj kulturnih prilika na tuzlanskom prostoru. Oni su sa sobom donosili nove običaje i kulturu, te na taj način stvarali temelje za svestraniji razvoj kulture na području Tuzle. Pod tim uticajima, dolazi do formiranja kulturnih, humanitarnih, pjevačkih i drugih društava, ali i prvog pozorišta i biblioteka. Na taj način je Tuzla, osim industrijskog, postala i značajan kulturni i administrativni centar jednog šireg područja, i okosnica intenzivnijeg kulturnog razvoja i preporoda. Početni impulsi kulturnog preporoda, započeti još od sredine XIX stoljeća, intenzivirani dolaskom i uticajem Austro-Ugarske monarhije, bit će tretirani u sveukupnom političkom ambijentu u navedenom periodu. Određivanjem Donje Tuzle kao središta Zvorničkog kajmakamluka započinje njen ubrzaniji urbani i kulturni razvoj. Uticaj privrede, posebno trgovine, odnosno trgovaca, te politike na kulturne prilike je bio itekako prisutan i izražen. Jaka centralna-okupaciona vlast, koja je nastojala kontrolisati sve tokove društveno političkog, a naročito kulturno-prosvjetnog života u okupiranoj zemlji s jedne, te djelovanje domicilnog stanovništva na kulturno-prosvjetnom polju s druge strane, doprinijeli snažnijem razvoju obrazovanja i kulturnog uzdizanja, a što je dovelo do jačanja nacionalne svijesti. U tom smislu se djelovanje domicilnog stanovništva posmatra, analizira i istražuje, ne samo na kulturno-prosvjetnom, nego i političkom, ekonomskom, socijalnom i posebno nacionalnom planu. Početni impuls razvoju kulturnih prilika u Tuzli i njenoj okolini, dali su imućniji građani, trgovci, posjednici, te sveštenstvo, odnosno vjerski službenici i drugi, malobrojni obrazovani građani. Zahvaljujući njihovoj inicijativi, istrajnosti i odlučnosti, ali i ekonomskoj podršci, na kulturno-prosvjetnom planu su ostvareni zapaženi rezultati. Djelovanje i rezultati postignuti na kulturnom i prosvjetnom planu, kroz početne oblike organizovanja, putem čitaonica i pjevačkih društava, doveli su do jačanja nacionalne svijesti, što je doprinijelo nacionaliziranju kulturnih prilika. Na taj način, kultura je postala značajan faktor borbe i na političkom planu. Jedan od rezultata kulturnog uzdizanja i preporoda bio je nacionalno osvješćenje stanovništva. Značajniji rezultati na tom planu, nisu mogli biti postignuti, kroz početne forme kulturno-prosvjetnog rada, odnosno čitaonice i pjevačka društva, jer su čitaonice i pjevačka društva bila organizovana na lokalnom nivou, što nije davalo mogućnost postizanja značajnijih rezultata. S druge strane, bez obzira na brojnost, glavni elemenat borbe protiv okupacione vlasti, te razvijanja nacionalne svijesti, postizao se kroz sistemski riješeno pitanje obrazovanja stanovništva. Stoga su značajni rezultati na tom planu postignuti tek osnivanjem i djelovanjem nacionalnih kulturno-prosvjetnih društava. Značaj nacionalnih kulturno-prosvjetnih društava ogleda se i u činjenici da su ona bila snaga, koja je uspjela uvezati i ujediniti stanovništvo (na konfesionalnoj osnovi), na prostoru cijele Bosne i Hercegovine. Na tim osnovama izrasla, ta društva su neupitno postigla izuzetne rezultate, kako na prosvjetnom, kulturnom, tako i nacionalnom planu. Uticaj trgovaca u pokretanju kulturnih aktivnosti, a kasnije i u nacionaliziranju kulture bio je značajan. Isti se javljaju kao osnivači čitaonica, pjevačkih društava, ali istovremeno obnašaju i određene političke funkcije u gradu. Zahvaljujući njihovoj ekonomskoj, odnosno materijalnoj podršci, obezbijedene su elementarne pretpostavke za osnivanje i djelovanje udruženja. Daljim razvojem kulturnih prilika, oni preuzimaju primat i u organizovanju kulturno-prosvjetnih društava, sa nacionalnim predznakom. U borbi za crkveno-školsku, vakufsko-mearifsku autonomiju, te osnivanje političkih stranaka, trgovci su takođe imali značajan uticaj. Na taj način, su isti dali naročit pečat organizovanju i djelovanju na polju širenja i razvijanja kulturnih prilika, prosvjećivanja, ali i nacionalnog sazrijevanja.</p>
Datum	27.11.2013
Predsjednik	dr. sc. Senaid Hadžić, vanredni profesor izabran za užu naučnu oblast „Novi vijek“
Mentor	dr. sc. Izet Šabotić, docent izabran za užu naučnu oblast „Novi vijek“
Član komisije	dr. sc. Sead Selimović, vanredni profesor izabran za užu naučnu oblast „Savremeno doba“
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	dr. sc. Adnan Jahić, vanredni profesor, izabran za užu naučnu oblast „Savremeno doba“
Dodatni detalji i lokacija	27.11.2013. godine u 11:00 sati u Amfiteatru I Filozofskog fakulteta u Tuzli
Završne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.